

Sygnatura akt II Ca 533/18, II Cz 617/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krystyna Dobrowolska
Sędziowie:	SO Jarosław Tyrpa SR del. Dagmara Pawełczyk-Woicka (sprawozdawca)

Protokolant: sekr. sądowy Dominik Kulesza

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2018 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. P., W. P., M. W. i A. D.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie

z dnia 16 października 2017 r., sygnatura akt I C 3392/15/K

oraz na skutek zażalenia powodów

od punktu III wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie

z dnia 16 października 2017 r., sygnatura akt I C 3392/15/K

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. oddala powództwa;

II. odstępuje od obciążenia powodów kosztami procesu;

III. wydatkami obciąża Skarb Państwa.”;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. umarza postępowanie wywołane zażaleniem powodów;

4. nie obciąża powodów kosztami postępowania odwoławczego.

SSR Dagmara Pawelczyk-Woicka SSO Krystyna Dobrowolska SSO Jarosław Tyrpa

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 października 2017 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie uwzględnił powództwa i zasądził od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powodów K. P., W. P., M. W. i A. D. kwoty po 40.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 9 lipca 2015 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia; kwoty po 25.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 9 lipca 2015 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Jednocześnie Sąd nakazał ściągnąć od strony pozwanej Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie kwotę 13.000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni oraz kwotę 481,90 zł tytułem zwrotu wydatków.

Rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym ustalonym przez Sąd Rejonowy:

Dnia 8 lipca 2000 r. około godz. 1.00 w miejscowości B. na drodze nr (...) kierujący nieustalonym pojazdem potrącił M. P. (1), a następnie odjechał z miejsca wypadku. Po ciele leżące na jezdni M. P. (1) przejechało prawdopodobnie kilka innych pojazdów. Wobec odniesionych obrażeń M. P. (1) poniósł śmierć na miejscu zdarzenia. W badaniu toksykologicznym stwierdzono we krwi zmarłego 3‰ alkoholu etylowego. W dniu zdarzenia warunki atmosferyczne były dobre, nie padało, jezdnia była czysta i sucha. Do zdarzenia doszło w terenie niezabudowanym i nieoświetlonym. Sekcja zwłok M. P. (1) wykazała liczne otarcia naskórka prawie całego ciała, ranę tłuczoną wargi górnej, rany darte kończyny dolnej prawej, zmiżdżenie miednicy, prawie całkowitą amputację urazową prawej stopy, złamanie trzonu mostka, złamania obustronne, wielokrotne żeber, złamanie prawej kości udowej, złamanie prawej kości piszczelowej i kości strzałkowej, złamanie wyrostków poprzecznych kręgów lędźwiowych L4 i L5 po stronie lewej, stłuczenie płuc, rozerwanie worka osierdziowego, stłuczenie i rozerwanie serca, rozerwanie lewej kopuły przepony, pęknięcie śledziony, pęknięcie wątroby, rozerwania krezki jelita cienkiego i krezki jelita grubego, rozerwania jelit. Prowadzone dochodzenie nie doprowadziły do ustalenia sprawcy przestępstwa, a dochodzenie zostało umorzone postanowieniem z dnia 18 września 2000 r. W chwili wypadku M. P. (2) miał 39 lat. Rodzina powodów przed śmiercią M. P. (1) funkcjonowała prawidłowo. Zmarły z zawodu był malarzem. Przed wypadkiem pracował dorywczo, zajmował się dziećmi, które wówczas miały 5,10 i 11 lat. Żona M. K. P. pracowała jako dozorczyńni. Rodzina była zgodna, a relacje pomiędzy nimi były bardzo dobre. Zmarły spędzał czas z dziećmi i był dla nich dobrym ojcem. Dzieci były z ojcem bardzo związane, opiekował się nimi w domu, przygotowywał córki do wyjścia do szkoły, zajmował się synem. Dodatkowym dramatem były okoliczności śmierci, o których opowiadali dorośli i dzieci w szkole. Dzieci M. P. (1) usłyszały w szkole, że „ich tatę zbierali w kawałkach z asfaltu”. Starsza córka zamknęła się w sobie, przez pół roku nie uczęszczała do szkoły. Nawet, jak poszła do szkoły, to była odprowadzana do domu, bo bladła i siniała. Młodsza córka ciągle płakała, w szkole stała się agresywna, biła dzieci.

Standard życia rodziny po tragicznym wydarzeniu obniżył się, brakowało środków do życia. Po wypadku K. P. zmuszona była zrezygnować z pracy, żeby zaopiekować się dziećmi. Rodzina utrzymywała się wówczas z wynagrodzenia za prace dorywcze podejmowane przez K. P. i z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w C..

K. P. – wdowa - ma 54 lata. Obecnie jest ubezpieczona w KRUS. Przebywa za zwolnieniu lekarskim po operacji zespołu cieśni nadgarstka. M. W. – córka -ma 26 lat. Ukończyła technikum budowlane. Jest zatrudniona w zakładach mięsnych jako pracownik fizyczny. Ma dziecko w wieku 4,5 roku, jest w drugiej ciąży. A. D. – córka- ma 27 lat. Ukończyła liceum ogólnokształcące, ma dwoje dzieci w wieku 4 i 7 lat. Odbывa staż w kadrach i płacach w ramach dofinansowania z urzędu pracy. W. P. ma 21 lat. Ukończył zasadniczą szkołę zawodową i 2-letnie uzupełniające liceum ogólnokształcące.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że w przedmiotowej sprawie zdarzeniem powodującym szkodę było przestępstwo spowodowania wypadku komunikacyjnego z art. 177 kk w zw. z art. 178 kk. Sąd przypomniał,

że zgodnie z art. 177 kk § 1 ten, kto naruszając, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 k.k. Uzasadniało to w takiej sytuacji zastosowanie dłuższego, 20 - letniego terminu przedawnienia określonego w 442¹ § 2 k.c. do dochodzenia roszczeń związanych z tym zdarzeniem. W konsekwencji Sąd Rejonowy nie uwzględnił zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwanego.

Uznając słuszność roszczeń powodów Sąd Rejonowy wskazał jako podstawę zasądzenia zadośćuczynienia art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., Sąd podniósł, że powodowie doznali krzywdy w wyniku tragicznej śmierci M. P. (1), odpowiednio ojca i męża. Sąd przypomniał, że powodowie ze zmarłym tworzyli rodzinę, która jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź, podlega ochronie prawa (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 maja 2014 r. Sygn. akt I ACa 120/14). Z kolei odpowiedzialność pozwanego wynika z art. 98 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na osobie, gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości.

Wysokość należnych powodom roszczeń uwzględniała 50% przyczynienia się zmarłego. Odnosnie natomiast żądania powodów w przedmiocie odszkodowania opartego na art. 446 § 3 k.c., to Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z treścią tego przepisu, przesłanką przyznania na jego podstawie odszkodowania jest znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, zaś ciężar wykazania tej przesłanki spoczywa na powodach.

Pogorszenie sytuacji życiowej powodów przejawiało się nie tylko w utracie dochodów, jakie uzyskiwała K. P. z tytułu zatrudnienia, ale także w utracie świadczeń z zakresu wzajemnej pomocy, opieki, wychowania. Ponadto pogorszenie sytuacji życiowej powodów przejawiało się również w utracie dochodów uzyskiwanych przez zmarłego, jakie uzyskiwał w związku z podejmowaniem prac dorywczych. Powodowie po śmierci M. P. (1) nie otrzymali renty ani odszkodowania. Konkludując Sąd Rejonowy wskazał, że przyznanie powodom odszkodowania w kwocie żądanej pozwem niweluje skutek pogorszenia sytuacji życiowej powodów.

Ponadto Sąd Rejonowy przypomniał, że odsetki należą się, zgodnie z art. 481 § 1 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Fundusz jest obowiązany zaspokoić roszczenie, o którym mowa w art. 98 ust. 1 ustawy, w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń lub syndyka upadłości. Zgodnie zaś z ust. 2 tego przepisu, w przypadku gdy wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Funduszu albo wysokości świadczenia w terminie było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności, z tym że bezsporna część świadczenia powinna być spełniona przez Fundusz w terminie określonym w ust. 1. Sąd uznał, iż powyższe odsetki należne są stronie powodowej od przyznanych kwot od dnia następnego po dniu wydania przez pozwanego ostatecznej decyzji w sprawie, zgodnie z żądaniem powodów.

W punkcie III wyroku Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów koszty procesu w kwocie 3.600 zł, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego, ustalone stosownie do § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych raz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach stanowił art. 98 k.p.c.

O należnościach Skarbu Państwa Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Sąd nałożył na stronę pozwaną obowiązek pokrycia opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni oraz obciążył stronę pozwaną wydatkami związanymi z opinią biegłego w kwocie 481,90 zł.

Wyrok został zaskarżony w całości przez pozwanego i w zakresie punktu III przez powodów.

Pozwany zarzucił naruszenie art. 442¹ par. 2 w zw. z art. 6 K.c., art. 233 par. 1 K.p.c., art. 11 K.p.c. przez uznanie przez Sąd Rejonowy, że kierujący nieustalonym pojazdem dopuścił się przestępstwa w sytuacji, gdy materiał dowodowy nie dawał podstaw do takiej oceny, a w konsekwencji Sąd Rejonowy nie uwzględnił zarzutu przedawnienia. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa.

Drugi zarzut naruszenia art. 316 par. 1 K.p.c. dotyczył sposobu liczenia przez Sąd Rejonowy terminu wymagalności roszczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ustalonym przez Sąd Rejonowy stanie faktycznym apelacja okazała się uzasadniona. Brak było bowiem podstaw do przyjęcia, że nieustalony kierujący pojazdem dopuścił się popełnienia przestępstwa.

Znamieniem strony przedmiotowej spowodowania wypadku jest naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu (art. 177 par. 1 K.k). Do uznania, że doszło do popełnienia czynu zabronionego opisanego jako wypadek komunikacyjny wymagane jest wskazanie jaka reguła bezpieczeństwa w ruchu drogowym została złamana, a stan faktyczny sprawy powinien w sposób jednoznaczny wskazywać na złamanie konkretnej zasady. Tymczasem ani pozew, ani uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego nie wskazuje jaka reguła zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym została złamana przez nieustalonego kierującego.

Przypomnieć należy, że w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji czytamy, że do zdarzenia doszło w nocy, w terenie niezabudowanym, a ofiara wypadku znajdowała się w stanie nietrzeźwym. Z sekcji zwłok wynika, że po ciele ofiary przejechało prawdopodobnie kilka pojazdów. W tej sytuacji jako bardzo prawdopodobną wersję zdarzenia można przyjąć, że mężczyzna (ofiara) położył się na jezdni, usnął i został przejechany przez kilka pojazdów. W okolicach miejsca wypadku rośnie laszek, zlokalizowane są na poboczu zarośla, a jezdnia nie jest oświetlona. W tych warunkach od kierującego pojazdem poruszającego się prawidłowo nie można oczekiwać, że przewidzi iż na jezdni leży człowiek.

Niezależnie jednak od tego, jaki był przebieg zdarzenia, to obowiązkiem powodów było na podstawie art. 6 K.c. wykazanie, że nieustalony kierujący pojazdem naruszył reguły bezpieczeństwa w ruchu drogowym czyli wykazanie wszystkich przedmiotowych znamion przestępstwa.

W tych warunkach Sąd Okręgowy przyjął, że doszło do naruszenia art. 6 K.c., art. 177 K.k., a w konsekwencji błędnego zastosowania art. 442¹ § 2 i przyjęcia, że w sprawie zastosowanie ma dłuższy 20 letni okres przedawnienia.

Tymczasem Sąd winien wydać rozstrzygnięcie w oparciu o art. 442¹. § 1 K.c., z którego wynika, że termin dochodzenia roszczenia nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Zdarzenie miało miejsce w 2000 r., a pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w 2015 r. , a zatem po upływie okresu przedawnienia. Zgodnie z art. 117 §2 K.c. wobec podniesionego skutecznie zarzutu przedawnienia, powództwo należało oddalić.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił na podstawie art. 386 §1 K.p.c.

Uwzględnienie podstawnego zarzutu apelacji czyni bezprzedmiotowym rozpoznanie dalszego zarzutu odnoszącego się jedynie do sposobu liczenia odsetek za opóźnienie.

Konsekwencją całkowitej zmiany zaskarżonego wyroku jest zmiana rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu, co z kolei czyniło bezprzedmiotowym rozpoznanie zażalenia powodów na rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów

procesu, a wobec tego Sąd Odwoławczy umorzył postępowania wywołane wniesionym zażaleniem na podstawie art. 355 §1 w zw. art. 391. § 1. W zw. z art. 397 § 2. K.p.c.

W następstwie zmiany wyroku Sąd Okręgowy odmiennie rozliczył koszty procesu pomiędzy stronami. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy koszty procesu winny obciążać powodów. Biorąc jednak pod uwagę status przeciwnika procesowego, który jest podmiotem instytucjonalnym zobowiązanym do pokrycia szkód na osobie w przypadku wypadków komunikacyjnych, gdy w inny sposób pokrzywdzony odszkodowanie nie może uzyskać, rozstrzygnięcie oparte na uwzględnionym zarzucie przedawnienia oraz okoliczność, że powodowie są osobami niezamożnymi, Sąd Okręgowy zastosował art. 102 K.p.c., tak w zakresie kosztów procesu należnych za pierwszą instancję, jak i kosztów należnych za instancję odwoławczą.

SSO Krystyna Dobrowolska SSO Jarosław Tyrpa SSR (del) Dagmara Pawełczyk - Woicka